

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2014 rd

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 april 2014 statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018 (SRR 4/2014 rd) till finansutskottet för beredning och beredde samtidigt de övriga fackutskotten möjlighet att lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Lauri Taro, finansministeriet
- förvaltningsdirektör Oili Hintsala och chefsplanerare Tommi Laanti, miljöministeriet
- verksamhetsledare Eero Yrjö-Koskinen, Finlands naturskyddsförbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet uttrycker än en gång sin djupa oro över reduceringen av den totala ramen för miljöministeriets förvaltningsområde. Förvaltningsområdets totalram på 271,2 miljoner euro minskar enligt förslaget årligen så att den år 2018 uppgår till endast 201 miljoner euro. Det innebär en minskning på 25 procent jämfört med budgeten för 2014. Utskottet menar att en så kraft försämring av resurserna är ett hot mot förvaltningens funktionsförmåga och mot möjligheterna att sköta de lagstadgade uppgifterna på ett fullgott sätt.

Utskottet uttrycker sin oro över miljöförvaltningens försämrade möjligheter att arbeta långsiktigt och målmedvetet för att förebygga och åtgärda miljöproblem och förbättra energieffektiviteten inom byggandet. De största minskningarna beror på att de extra satsningar som skrevs in i regeringsprogrammet, däribland anslagen för

naturvård och för främjande av grön ekonomi, dras in. Syftet med anslaget för grön ekonomi var att finansiera projekt för främjande av grön ekonomi särskilt i fråga om att förbättra ekoefektiviteten inom produktionen och konsumtionen samt effektivisera materialhanteringen och återvinningen. Likaså utgår anslaget för ombyggnad av oljebekämpningsfartyget Hylje och satsningarna på att förbättra tillståndet i Östersjön, vilket är en negativ utveckling med hänsyn till det långsiktiga arbetet för Östersjön. I och med att anslagen minskar blir det också svårare att stöda saneringen av förorenade områden, trots att det vore angeläget. Förorenat grundvattnen kan leda till skador som blir åtskilligt dyrare att åtgärda än de förebyggande insatserna.

Möjligheterna att stödja nya matarledningar för avlopp försvinner helt i och med att utgiftsbesparingen till denna del stiger till 10 miljoner euro. Enligt regeringsprogrammet ska reningen

av avloppsvatten från tätbebyggelse effektiviseras genom ett nationellt program för avloppssystem och genom att främja projekt för byggande av matarledningar för avlopp. Matarledningar för avlopp är ett effektivt sätt att minska belastningen från avloppsvatten genom centralisering av avloppsvattenreningen, men eftersom det är frågan om stora investeringar för kommuner har statliga understöd behövs för att sätta igång projekten. Utskottet menar att projekt som omfattas av programmet för avloppssystem ska genomföras. Det vore motiverat att starta projekten innan övergångstiden för förordningen om glesbygdens avloppsvatten träder i kraft, dvs. senast 2016. Det innebär att resurserna måste sättas in nu.

Det är likaså oroväckande att finansieringen av insatserna för att minska fukt- och mögelproblem upphör. För 2015 finns ett anslag på 700 000 euro, men därefter upphör all särskild finansiering. Utskottet hänvisar till de uttalanden som riksdagen godkände med anledning av revisionsutskottets betänkande (ReUB 1/2013 rd — Ö 5/2013 rd) om fukt och mögelproblem i byggnader och understryker i likhet med revisionsutskottet att det är nödvändigt med investeringar som avvärrer och eliminerar skador, eftersom underlåtenheten att underhålla byggnader och reparera vid rätt tidpunkt har lett till att vi är uppe i 30–50 miljarder euro för det eftersatta underhållet. Utskottet påminner om att riksdagen inte bara förutsatt att fukt- och mögeltalkot fortsätter efter 2014 utan också att regeringen vidtar åtgärder för att ändra villkoren för statliga stöd så att de styr och uppmuntrar kommunerna till att systematiskt och proaktivt underhålla sina byggnader och reparera dem vid rätt tid under deras livscykel.

Med tanke på att politiken bör vara långsiktig är det ett problem att anslagen för stöd till sanering av byggnader sjunker till 25 miljoner euro. Såväl målen för den nationella energi- och klimatpolitiken som avvärrandet och elimineringen av fukt- och mögelproblem förutsätter att den långsiktiga, positiva inställningen till adekvat underhåll och behövliga saneringar fortsätter. Eftersom antalet ombyggnader redan överskri-

der antalet nybyggnationer är det av högsta vikt att fästa uppmärksamhet vid ombyggnaderna. Satsningar på ombyggnad påverkar också samsättningen positivt.

I fråga om bostadspolitiken betonar utskottet än en gång behovet av att främja produktionen av bostäder till rimliga priser och sanera bostadsmarknaden. En välkommen långsiktig åtgärd är att fullmakten för investeringsstöd till grupper med särskilda behov höjs i syfte att minska antalet äldre som behöver slutenvård och i stället förbättra möjligheterna att bo hemma.

Välkomna är också besluten om statens bostadsfonds tidsbegränsade startbidrag, den nya tjugoåriga räntestödsmodell som faller utanför lagstiftningen om allmännyttan samt den temporära sänkningen av självriskräntan för ungdoms- och studerandebostäder fram till slutet av 2015. Utskottet understryker att främjandet av en mångsidig produktion av bostäder till rimliga priser förutsätter en långsiktig politik också framöver. Halveringen av reparationsunderstöden innebär dock ett avsteg från denna positiva linje.

Utskottet betonar slutligen att det också med tanke på företagets verksamhetsförutsättningar och eventuella industriella investeringar är av stor vikt att miljöförvaltningen ges de resurser den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Regionförvaltningsverken måste kunna behandla företagens ansökningar om miljötillstånd snabbt och smidigt och på ett sätt som är acceptabelt och lämpligt ur hela samhällets synvinkel och håller hög standard i fråga om miljöskyddet.

Samtidigt som resurserna minskar, ökar antalet ansökningar om miljötillstånd när det blir aktuellt att förnya tillstånd som beviljats för viss tid. På samma sätt medför genomförandet av direktivet om industriutsläpp ökad skyldighet att granska tillstånden, i och med att slutsatserna om bästa tillgängliga teknik blir rättsligt bindande. Faktum är dock att det ännu finns många äldre ansökningar kvar att behandla.

Det finns dessutom ett stort tryck på effektivare efterkontroll av miljöskyddet, vilket också

kräver resurser. Också anslagen för närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer att sjunka väsentligt och anställningsstopp har redan införts. Utskottet kräver att personalminskningarna görs på sakliga grunder och inte slumpartat beroende på vem som råkar gå i pension. I det senare fallet slår nedskärningarna hårdast mot de miljöansvarsområden som har den äldsta personalen.

Utskottet hänvisar till sina tidigare ställningstaganden och menar fortfarande att det av de skäl som nämns ovan krävs nya finansieringsmodeller. Exempelvis kunde förvaltningsområdet införa interna, flexibla finansieringssätt, däribland temporära modeller för hantering av uppgiftsbalansen. Utskottet har också efterlyst en reformering av miljöskyddslagstiftningen så att avgifter kan bäras upp för miljötillsynen och avgiftsintäkterna styras till tillståndshanteringen och tillsynen. Bland annat denna fråga ingår i den proposition med förslag till miljöskyddslag (RP 214/2013 rd) som utskottet behandlar som bäst. Införandet av en tillsynsavgift kommer dock inte att lösa de förhandenvarande resursproblemen.

Inte heller den föreslagna förenklingen av miljötillståndsförfarandet, med smidigare förhandstillsyn och översyn av tillstånden, ger någon snabb lösning på det akuta problemet. Utskottet påpekar att miljöministeriet har startat ett pilotprojekt för ett smidigare tillståndsförfarande för Metsä Fibres planerade bioproduktfabrik i Äänekoski, givet de möjligheter lagstiftningen tillåter. Syftet är att under projektets gång sammanställa god praxis för tillståndsförfarandet så att också andra verksamhetsutövare och myndigheter kan dra nytta av de goda exemplen. Projekt av denna typ kan dock inte ersätta de basresurser som myndigheterna behöver. Det är därför nödvändigt med åtminstone temporär tilläggsfinansiering.

Ställningstagande

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 25 april 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
medl. Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /saf

Eeva-Maria Maijala /cent
Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Raimo Piirainen /sd
Anni Sinnemäki /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.